

Vážený čtenáři,

Milan Sobotka se v roce 2017 dožívá významného jubilea. Redakce se proto rozhodla věnovat druhé číslo tohoto ročníku časopisu *Reflexe* jeho oslavě. Autoři této *Reflexe* jsou proto Sobotkovi žáci či badatelé zabývající se tématy, která jsou oslavenci blízká.

Jan Patočka označil Milana Sobotku za „osvojovatele tradic“. Sobotka, jenž se stal zprostředkovatelem myšlenkového odkazu německé klasické filosofie, byl na Filosofické fakultě Karlovy university v tomto směru činný od padesátých let minulého století. Poté, co bylo Janu Patočkovi v roce 1949 zapovězeno dále učit a později i veřejně působit, vyšel jeho překlad výboru ze Schellingova díla právě pod jménem Milana Sobotky. Vůbec poprvé se tak český čtenář mohl setkat se Schellingovou pozdní filosofií. V 60. letech přispěl Sobotka k oživení studia filosofie v Československu, jehož svědectvím byly nové české překlady klasických děl včetně Hegelovy filosofie. Hned na počátku pohnutého desetiletí vychází Patočkův překlad *Fenomenologie ducha* a později i třísvazkové *Dějiny filosofie*, přičemž obě díla jsou opatřena Sobotkovou předmlouvou.

Sobotka ve svých vlastních pojednáních zdůrazňuje převratnost idealistického pojetí člověka, jenž v této tradici již není chápán ani jako Boží odlesk, ani jako součást přírody, ale jako bytost, která se završuje vlastní činností. V souladu s tímto pojetím zdůrazňuje ve své první samostatné monografii *Člověk a práce v německé klasické filosofii* z roku 1964, že dějiny filosofie dosud zažily dvojí přechod: od bytí k vědomí a od vědomí k praktickému rozumu. Tento druhý přechod spadá vjedno s „objevem“ práce v novověké filosofii, přičemž hlavní zásluhu připisuje Sobotka právě Hegelovi. Ten zdůraznil, že myslet se člověk učí oklikou přes objekty, které jsou produkty jeho práce.

Sobotka se však postupně odklání od interpretů Hegelovy filosofie, kteří spatřují v člověku původce veškerého smyslu. Tím odmítá marxistické interpretace, které vyzdvihují práci jako výlučný zdroj smyslu, ale i Patočkovu – podle Sobotkových slov – antropologizující čtení Hegelovy filosofie. V této rehabilitaci metafyzických témat spatřujeme svébytnost Sobotkova přístupu. V době silících postmetafyzických snah přeložit Hegela do pragmatického slovníku hájí Sobotka klasická filosofická a explicitně metafyzická témata. Ve své stati *Co je Fenomenologie?*, kterou Sobotka publikoval v roce 2007, při příležitosti dvoustého výročí vydání *Fenomenologie ducha*, poznamenává: „Hegelova filosofie není výmysl filosofa, je to skutečnost ducha vytvořená duchem, dovršením

života ducha, který potřeboval ke svému uskutečnění přírodu a dějiny, ale ve svém uskutečnění, tj. ve svém sebepoznání, již není přírodou. Je to život Boží, který záleží v myšlení myšlení... ale je to život Boží, který má za sebou vážnost, bolest, trpělivost a práci záporná.“ Proti atheistickým interpretacím francouzské tradice ztělesněné především Alexandrem Kojèvem, aktivistickým a revolučním čtením marxistickým, ale rovněž proti současným pragmatickým přístupům hájí Sobotka nečasové metafyzické motivy. V tomto důrazu spatřujeme paradoxní novost Sobotkova přístupu i vyjádření vlastního životního tíhnutí.

Tereza Matějčková